

Către: Alexei TARAN

Director general al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

Nr. 104 din 29.09.2025

Ref.: Propuneri și comentarii la proiectul privind aprobarea tarifelor fixe și a prețurilor plafon la energia electrică produsă din surse regenerabile de energie

Stimate Domnule Taran,

Vă salutăm din numele Camerei Americane de Comerț din Moldova (în continuare „AmCham Moldova”).

Pe data de 22 septembrie 2025, ANRE a plasat pe pagina sa web la proiecte supuse aprobării proiectul hotărârii privind aprobarea tarifelor fixe și a prețului plafon pentru producerea energiei electrice din surse regenerabile (proiect înregistrat cu nr. 2341). De menționat că, proiectul Hotărârii și nota informativă cu referire la calculul tarifelor și prețului plafon nu au fost supuse consultărilor publice în modul stabilit.

Analizând proiectul hotărârii, nota informativă și calculul prețurilor plafon/tarifelor fixe pentru producerea energiei electrice din surse regenerabile elaborate de ANRE, în special prețul-plafon de 1,44 MDL (derivat dintr-o investiție specifică de 24.961 MDL/kW), propus pentru instalații eoliene, transmitem următoarele comentarii. Concluzia este că ipoteza de cost utilizată subestimează investiția specifică realistă pentru Republica Moldova și, totodată, că prețul-plafon trebuie înțeles ca instrument de atragere a investitorilor, nicidecum ca preț final pentru consumator

A) Cu referire la investiția specifică (CAPEX/MW): motivul pentru care nu se poate folosi media globală IRENA și de ce e necesară o ancorare regională:

1. **Media globală IRENA** reprezintă un exercițiu statistic și este ponderată cu capacitățile comisionate, fiind puternic influențată de piețele cu volum uriaș (în principal China). O astfel de medie nu reflectă structurile de cost și condițiile din Europa de Est/Balcani, deci nu poate servi ca temei pentru o investiție specifică națională;
2. **IRENA 2024** evidențiază diferențe regionale consistente. Europa are constrângeri de rețea/permitting și costuri BOS care mențin costuri instalate peste media globală. Raportul este util analitic, nu și normativ pentru o țară anume;
3. **Benchmark corect: regiunea.** În România, unde construcția de parcuri eoliene a reînceput, reperele proiectelor noi indică ~1,3–1,5 mil. EUR/MW, un reper prudent fiind ~1,45 mil. EUR/MW;
4. **Ajustarea pentru Republica Moldova.** Comparativ cu România, Moldova are costuri logistice mai ridicate (țară fără ieșire la mare), scară de piață și condiții de finanțare mai puțin favorabile. Un coeficient conservator de +15% peste reperele României este justificat;
5. **Efectul scalabilității:** reperele de CAPEX din România provin în principal din proiecte foarte mari (sute de MW), unde economiile de scară reduc costul pe MW (cheltuieli fixe de proiectare, mobilizare, drumuri de acces, platforme, logistică grea, șantier, management etc. se distribuie pe un număr mult mai mare de MW).

6. În Republica Moldova, proiectele vor avea tipic ~20–25% din puterea celor din România (de exemplu 80–100 MW vs. 350–400+ MW), ceea ce înseamnă mai puține economii de scară și, implicit, un CAPEX/MW mai ridicat decât reperele românești. Acest aspect întărește necesitatea uplift-ului propus (+15%) și arată că acesta este, de fapt, prudent.

Recomandare de investiție specifică pentru Moldova (onshore):

Bază România 1,45 mil. EUR/MW $\times$ 1,15 (uplift) = $\approx$ 1,67 mil. EUR/MW. (Echivalentul în MDL va depinde de cursul BNM la data aprobării)

Această valoare (~1,67 mil. EUR/MW) este cu ~32% peste ipoteza de 1,271 mil. EUR/MW implicată de 24.961 MDL/kW, deci prețul-plafon derivat din 24.961 MDL/kW nu acoperă costurile reale pentru Moldova.

B) Referitor la prețul-plafon pentru licitații: instrument de atragere a investitorilor, nu „preț final”:

1. **Exemplul României** arată că plafon mai sus $\neq$ adjudecare la plafon:

Runda 1 (dec. 2024): medii câștigătoare ~€65/MWh eolian, €51/MWh solar vs. cap €82/€78; ~1,53 GW alocate.

Runda 2 (aug. 2025): medii câștigătoare €73,89/MWh eolian, €40,35/MWh solar vs. cap €80/€73; 2.751 MW alocate.

Ambele licitații s-au desfășurat la valori considerabil mai mici decât plafoanele stabilite. Concluzia este că plafonul deschide competiția, iar licitarea aduce prețurile sub plafon.

2. **Riscul unui plafon prea jos.** Un plafon „setat prea jos” restrânge participarea și poate exclude furnizorii/producătorii europeni (cu costuri mai ridicate de conformitate și supply-chain) în favoarea ofertelor extra-UE potențial subvenționate. Pe termen mediu, acest fapt subminează concurența și bancabilitatea proiectelor. Fapt direct recunoscut și în Nota informativă la Hotărârea propusă, în care, drept argumentare la prețul-plafon propus se face referință la costurile tehnologice din China, ceea ce defavorizează potențialii participanți din cadrul Uniunii Europene.

În sensul celor evocate, intervenim cu următoarele **propuneri de modificare:**

1. Revizuirea investiției specifice utilizate în fundamentare la $\approx$ 1,67 mil. EUR/MW pentru eolian onshore în Republica Moldova (bază România 1,45 mil. EUR/MW + 15% uplift țară), având în vedere diferențele de scală ale proiectelor din Republica Moldova vs. România;
2. Stabilirea prețului-plafon la un nivel suficient de „primitiv” pentru a atrage un număr mare de ofertanți (inclusiv cu tehnologii și structuri de finanțare diferite). Rezultatul licitației va reflecta concurența, nu plafonul;
3. Clarificare publică în nota de fundamentare că plafonul este indicativ, nu preț final pentru consumator;
4. Aliniere la bunele practici ale Uniunii Europene, cu utilizarea datelor regionale (România și regiunea) și a experienței recente drept reper pentru bancabilitate și participare ridicată.

C) Alte aspecte importante ce necesită a fi considerate și luate în calcul:

1. **OPEX-ul este neacoperit în preț:**

Modelul actual nu reflectă OPEX-ul (O&M, personal calificat, piese de schimb, asigurări, redevențe/arende, servicii de sistem, taxe, logistică). Aceste costuri sunt esențiale pentru operarea parcului și sunt influențate direct de costul forței de muncă, rata inflației și dinamica lanțului de aprovizionare.

Solicităm ca OPEX-ul să fie inclus explicit în prețul de sprijin, pentru a asigura operabilitatea și bancabilitatea proiectelor pe termen lung;

2. Indexarea OPEX trebuie să fie raportată la inflație, nu la curs valutar:

Pentru menținerea puterii de cumpărare a cheltuielilor de operare, propunem indexarea anuală automată a OPEX la rata inflației, proporțional cu evoluția costului forței de muncă și a altor părți componente, după cum urmează:

- cheltuieli denominate în EUR - indexate la un indice de inflație în EUR (ex.: HICP/Eurostat);
- cheltuieli locale în MDL - indexate la IPC Moldova;
- indexare transparentă, fără caracter discreționar.

3. Indexarea valutară (FX) trebuie să aibă drept referință EUR și să constituie un drept al investitorului.

Întrucât finanțările sunt predominant în EUR, propunem ca moneda de referință a schemei să fie EUR, cu conversie în MDL la cursul BNM la momentul decontării, acolo unde este cazul. Indexarea FX să fie prevăzută ca drept al investitorului (opțiune de protecție) și nu ca mecanism care, prin calculul anual pe USD/MDL, poate conduce la reducerea prețului în MDL față de nivelul adjudecat. Trecerea pe EUR aliniază schema la structura reală de finanțare și reduce expunerea la variații valutare necorelate cu costurile efective.

Astfel, suplimentar recomandărilor referitoare la proiectul hotărârii supus aprobării privind CAPEX și prețul-plafon, rugăm ajustarea cadrului legal existent astfel încât:

- OPEX să fie inclus explicit în prețul de sprijin;
- indexarea OPEX să se facă la inflație (EUR/MDL, conform structurii de cost, cu legătură directă la costul forței de muncă);
- referința valutară a schemei să fie EUR, iar indexarea FX să fie consacrată ca drept al investitorului.

În lumina celor prezentate, vă rugăm să analizați comentariile propuse privind proiectul hotărârii și să integrați acestea în varianta finală a hotărârii și a notei de fundamentare. Rămânem disponibili pentru clarificări tehnice și pentru a furniza calculele detaliate care stau la baza valorii propuse pentru investiția specifică.

Vă rog să îl considerați pe Vasile Stepanuc, Policy manager (vasilestepanuc@amcham.md) în calitate de persoană de contact din partea AmCham Moldova pentru ulterioara interacțiune la acest subiect.

Cu respect,

Mila Malairău,

Director Executiv

Camera de Comerț Americană din Moldova